

6.1. 2018 Zjevení Páně

Introit: Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. V něm byl život a život byl světlo lidí. To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila. (Jan 1,1-5)

Píseň: 306 *Když se Pán Ježíš narodil*

Modlitba:

Pane Bože,

na počátku bylo Slovo, tvé Slovo, jeho působením vznikl svět. Dobrý, nejednotvárný. Střídá se v něm den a noc, světlo a stín, léto a zima... A přitom je to stále nové, od tebe darované, každý den, každý brouk, kytky, každý člověk je unikát. Děkujeme za řád, který jsi vytvořil, na který se můžeme spolehnout. Odpusť, že řád dobrého stvoření více či méně narušujeme svými ne-řády. Pomoz nám se orientovat, rozlišovat dobré a zlé. Promlouvej i do dneška. Tvé zjevení v Ježíši Kristu se odehrálo už dávno, ale věříme, že se dávat poznat i nám dnes. Tvé světlo doteď svítí, tma je nepohltila. Prosíme o vnímavost. Amen.

Čtení Mt 2,1-12 (Klanění mudrců)

Píseň: 627 *Má duše Boha velebí*

Text: Kaz 8,10-17

Kázání:

Loňský rok byl rokem osmičkových výročí. Ještě se k jednomu z nich vrátím. Před 200 lety spatřil světlo světa román Mary Shelleyové *Frankenstein neboli moderní Prométheus*. Horor, ve kterém Viktor Frankenstein vytvoří z kusů mrtvých těl nového člověka, netvora, monstrum. Slovo monstrum je z latinského buďto: monstro - ukazovat, nebo moneo - varovat. (Konec latiny) Problém vzniklého tvora (ne-tvora) je v tom, že ho jeho tvůrce Frankenstein nemá rád, nechce s ním už dál mít nic společného, pak se ho chce zbavit, ale není to snadné. Klasika - nejen sci-fi nebo hororů - výtvar se obrátí proti tvůrci. V čem byl problém? Člověk chtěl/chce něčeho dosáhnout, často to i myslí dobře, jde o vědu, pokrok, prospěch lidstva... a vymkne se to z rukou. Pak si neví rady, dál už za věc nechce nést odpovědnost.

Narážíme na hranice - nejen možností. Je to jedna z věcí, o kterých mluví Kazatel: Předsevzal si poznat moudrost, ale zjišťuje, že to nedokáže. Člověk toho může hodně (podle Kazatele): může "poznávat, vidět a hledat". Ale nad lidskou kapacitu je "nalézt, poznat plně, pochopit":

Spatřil jsem též, že veškeré dílo Boží, dílo, které se pod sluncem koná, není člověk schopen postihnout; ať se při tom hledání pachtí sebevíc, všechno nepostihne. Ani moudrý, řekne-li, že zná to či ono, není schopen všechno postihnout. (8,17)

V počátečních kapitolách knihy Kazatel jsme se seznamovali s moudrým sebevědomým mužem (představoval se nám jako král Šalomoun), ve 2. kapitole vypadal jako vládce ráje (vysázel zahradu, sady, vinice... velmi to připomíná popis ráje z Gn 2), myslel si, že může obsáhnout všechno vědění. Teď ale poznává, že jeho možnosti nejsou neomezené, ambice byly příliš vysoké, ráj nevybuduje ani nevysází, život je směřováním ke smrti, je existencí "na východ od ráje". Poznává limity člověka. Hranice možností.

Nechci mluvit proti pokroku, vědě, vynálezům, technickým vymoženostem, díky za nové léky, očkování, způsoby komunikace, možná i zkoumání odvrácené strany Měsíce je užitečné... Ale jde o pokoru, vědomí odpovědnosti, opakované ptaní, co je ještě naše lidská kompetence.

Biblický Kazatel v dnešním textu si naříká nad svévolníky (bezbožníky). Jejich činění dlouho nikdo nezabrání, nepřijde okamžitý trest, a tak se zlo šíří, působí, svádí další lidi. To je Kazatelovo konstatování situace, takhle to kolem sebe vidí. Svěvolníkům se daří dobře.

Ale - pak se Kazatel zamyslí a řekne: *Přestože hříšník páchá zlo stokrát a lhůta se mu prodlužuje, já vím, že dobře bude těm, kdo se bojí Boha, těm, kdo se bojí jeho tváře.* (8,12) Vidí naději ve snaze hledat Boží vůli. I když mi to možná nepřinese úspěch, nezvítězím nad svévolníkem, nepřemůžu zlo ve světě, stejně to stojí za to, má to naději, budoucnost. Připomíná mi to Jobovu větu: *Já vím, že můj Vykupitel je živ a jako poslední se postaví nad prachem.* (Job 19,25) Já vím. Věřím, doufám... A podle toho se i snažím jednat, žít. Život svévolníka totiž bude jako stín. Pomíjivost. Svévole znamená žít ve stínu. Bát se Boha - to je hledání světla.

Po opakovaném slovu "pomíjivost" se u Kazatele ozve jakýsi refrén o radosti: *I vychvaloval jsem radost, protože pro člověka není pod sluncem nic lepšího než jíst a pít a radovat se. To ho provází při jeho pachtění ve dnech života, které mu Bůh pod sluncem dopřál.* (8,15 - něco podobného např. 3,13) Člověk se pachtí, snad se i snaží odolat zlu, čelit svévolníkům, různě klopýtá, dobro a zlo jsou v něm prorostlé (jak zpívá S. Karásek v písni o plevelu mezi pšenicí), naráží na hranice možného, těžce hledá dobro... a pak se docela přízemně zastaví, zjistí, že nad hlavou mu stále svítí slunce, má co jíst a pít a vlastně je toho kolem něj spousta radostného. Je to přízemní? Je to příliš zjednodušující? Možná nám chce Kazatel říct: všechny problémy světa nevyřešíš, neodkládej radost až na jindy, nežiješ nekonečně dlouho a je škoda si to "neužít" (slovo "užít" nějak souvisí s životem). Darovaný máme dnešek, přítomnost, přítomné "ted". Díky za to.

Nazvala jsem Kazatelova slova o radosti refrémem. Jakou má v písni refrén funkci? Většinou se opakuje něco důležitého, někdy kontrastního se slokami. Například v písni *Temnou divnou mlhou bloudím*. Píseň je to poněkud temná. Ale mezi 3 temnými slokami vždy zazní refrén: *Řekni slovo, řekni slovo Pane, ať pomine tahle šedá tma... Krásná modlitba do tmy a šedivosti. Píseň skoro vánoční.*

Dnes je svátek Zjevení Páně, Epifanie. Končí vánoční období, připomíná se cesta mudrců od východu k narozenému Ježíši. Epifanie, zjevení. Co to je? Poodkrytí závoje, poodhalení toho, kdo je Pán Bůh. O Vánocích sestupuje Bůh na zem, stává se viditelně Immanuelem, Bohem s námi. Takový jsem, bezbranný, zranitelný - jako vy. Bůh sestupuje, miluje, zve. Pozvaní jsou všichni.

Mudrci z východu, tradičně se jim říká králové a tradičně se počítá, že byli tři (protože jsou v Bibli vyjmenované tři dary), tito tři mudrci se dověděli o narození krále, královského syna, jdou ho hledat, poklonit se, uctít ho. Přicházejí pokleknout, obrazně položit na zem před krále mnohem mocnějšího své koruny, symbolizující moc. Pokora, pokleknutí, úcta - to je jejich reakce na setkání s někým vyšším. Respekt. Zjevil se jim Bůh, poznali ho v tom dítěti. Herodes se postavil ke zprávě o narození dítěte - krále jinak, po svém.... (slovy Kazatelovými "svévolně")

Vrátím se na začátek. K úvahám o lidských hranicích, limitovaných možnostech poznání, o pokorném rozhodování. Hranice dobrého nejsou totožné s hranicemi možného. Nemám jednoduchý recept na to, jak hranice dobrého, resp. člověku ještě dovoleného poznat. Ale možná podobně jako ti mudrci, kteří přišli do Betléma, stálo jim za to vážít dlouhou cestu a pokorně hledali u toho, kdo je Pánem. Pro nás: vnímat a respektovat Boží nadřazenost, Pravdu, žít "jako by Boha bylo" (a ne nebylo). Opakovaně prosit o zjevení Pravdy, poznání dobra. Víra je (také) hledání jiné, než své vůle (opak svévole). Kazatel to nazývá bázeň Boží.

Pane Bože, zjevil ses jako člověk, zakusil jsi i lidskou tvrdost, svévoli, narazil jsi a narážíš na člověka schopného skoro všeho. Věříme, že přicházíš i k nám, chtěli bychom ti rozumět, respektovat tě, žít podle tvé vůle. Pomáhej nám, prosíme.

Píseň: 692 *Temnou divnou mlhou bloudím*

Ohlášky, sbírka

Píseň: 500 *Já chtěl bych, Bože můj*

Přímluvná modlitba, Otče náš

Poslání:

Požehnání: To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltí. (podle Jan 1,5)

Píseň: 303 *Jak za starých dávných let*